

Oczekiwania rodziców wobec edukacji przedszkolnej

Słowa kluczowe: rodzice, oczekiwania, edukacja przedszkolna, współpraca, nauczyciel.

Wstęp

Powszechnie uważa się, że dobre przedszkole to takie, w którym dziecko zaspokaja swoje potrzeby, czuje się dobrze i bezpiecznie. To przedszkole, które jest przyjazne nie tylko dla dzieci, ale także i ich rodziców, a swoją działalność pedagogiczną opiera na trójpodmiotowym, względnie zrównoważonym wpływie trzech podmiotów edukacji (nauczycieli, dzieci, rodziców). Ważne jest stworzenie w przedszkolu każdemu dziecku takich warunków, w których będzie mogło odkrywać, pobudzać, wzmacniać swój potencjał twórczy oraz ujawniać ukryte w sobie talenty. Ważną rolę w tym procesie odgrywa nauczyciel, który akceptuje każde dziecko takim, jakim ono jest. Dzięki akceptacji dzieci nauczyciel tworzy klimat sprzyjający aktualizowaniu możliwości dziecka i tym samym wyzwala jego ciekawość poznawczą, pobudza aktywność, wyzwala wewnętrzną motywację do podejmowania działania. Wyniki pracy nauczyciela w dużym stopniu zależą od stosunku rodziców do przedszkola. Z tego powodu nauczyciel powinien kształtować korzystne relacje z rodzicami swoich wychowanków dla wspierania ich rozwoju, osiągnięć i dobrostanu¹. Powinien zatem poznać oczekiwania rodziców wobec przedszkola.

1. Teoretyczne podstawy współpracy nauczyciela z rodzicami dzieci przedszkolnych

Współczesna koncepcja wychowania przedszkolnego zakłada zmiany wzajemnych kontaktów między przedszkolem i rodziną. Istotne staje się uczynienie wszystkich uczestników przedszkolnego procesu edukacyjnego – nauczycieli, rodziców i dzieci – współodpowiedzialnymi za ten proces. Z inicjatywą takich zmian powinna wyjść instytucja przedszkolna, przyjmując na siebie obowiązek inicjowania i rozwijania kontaktów z rodzicami, tworzenia im możliwości wpływu na warunki i jakość pracy przedszkola, integrowania działań obu środowisk. Rodzice mają szansę stać się pełnowartościowymi partnerami przedszkola. Zakłada to powstanie odpowiedzialności nauczycieli i rodziców nie tylko za edukację dzieci, ale także za konsekwencje, jakie dla nich samych, jako partnerów, wynikają z faktu współdziałania, a także wymaga uwzględnienia we wspólnym działaniu potrzeb i oczekiwań drugiej strony oraz poszanowania praw i niezależności każdej ze stron.

Współpraca środowiska przedszkolnego i rodzinnego może obejmować następujące płaszczyzny:

- wzajemna wymiana informacji o dziecku,
- zaznajamianie rodziców z pracą wychowawczo-dydaktyczną przedszkola,
- podnoszenie kultury pedagogicznej rodziców,
- starania o zapewnienie warunków prawidłowego rozwoju dziecka,
- inicjowanie poczynań pedagogicznych rodziców,
- oddziaływanie na postawy rodzicielskie,
- pomoc rodziców w ulepszaniu warunków pracy przedszkola,
- integrowanie dzieci, rodziców i nauczycieli.

Do podstawowych zasad nawiązywania kontaktów między środowiskiem przedszkolnym a rodzinnym zalicza się:

- zasadę pozytywnej motywacji, polegającą na dobrowolnym udziale i świadomości celowości współpracy,
- zasadę partnerstwa, podkreślającą równorzędność praw i obowiązków nauczycieli i rodziców,
- zasadę wielostronnego przepływu informacji, mówiącą o różnorodnych kontaktach porozumiewania się między nauczycielami i rodzicami,
- zasadę jedności oddziaływań wychowawczych, polegającą na wprowadzeniu zgodnych celów, metod i form pracy wychowawczej w domu i placówce przedszkolnej,
- zasadę aktywnej i systematycznej współpracy.

Dobra współpraca między środowiskiem przedszkolnym i rodzinnym obejmuje wiele różnorodnych kontaktów. Można je podzielić na zbiorowe, grupowe i indywidualne.

Do kontaktów zbiorowych zalicza się:

- zapoznanie rodziców z treścią programu wychowawczo-dydaktycznego oraz metodami jego realizacji,
- informowanie rodziców o osiągnięciach dzieci, o postawach koleżeństwa, współpracy i współdziałania na rzecz spraw i osób innych, o rozwoju różnorodnych zainteresowań i zamiłowań dzieci,
- organizowanie spotkań merytoryczno-szkoleniowych poświęconych omawianiu określonych problemów wychowawczych, zdrowotnych, psychologicznych, socjologicznych – zaistniałych w grupie, przedszkolu, jak i w szerszym środowisku społecznym.

Kontakty grupowe rodziców i nauczycieli to m.in.:

- spotkania rady rodziców i wychowawców,
- spotkania przedstawicieli społeczności rodziców poświęcone różnego rodzaju pracom organizacyjno-gospodarczym na rzecz oddziału przedszkolnego,
- spotkania metodyczne, takie jak zajęcia otwarte dla zainteresowanych rodziców,
- współudział rodziców w organizowaniu różnego rodzaju wycieczek, imprez kulturalnych, sportowych, itp.,
- projektowanie i wykonywanie dekoracji i pomocy dydaktycznych.

Kontakty indywidualne obejmują m.in.:

- konsultacje pedagogiczne,
- indywidualne rozmowy z rodzicami w ramach cotygodniowego dyżuru nauczycielskiego,
- wizyty domowe,
- kontakty telefoniczne,
- kontakty korespondencyjne: pisemne relacje o wynikach w zachowaniu, listy pochwalne, reklamówki oświatowe, informacje o planach na nowy tydzień, o sukcesach i trudnościach poszczególnych dzieci,
- gromadzenie w teczkach i prezentowanie rodzicom wszystkich prac dziecka².

Przedstawione formy współpracy pokazują, że rodzice mają duże możliwości zaangażowania się w proces wychowawczo-dydaktyczny swoich dzieci. Mogą one odnosić się do działań na rzecz całej społeczności przedszkolnej lub tylko do jednego oddziału. Mimo iż niektóre z tych form są czasochłonne i wymagają dużego nakładu pracy, są dla rodziców atrakcyjne. Nie mogą być narzucane, lecz każdy wybiera to, co mu najbardziej odpowiada i w czym jest kompetentny. Tak zorganizowana współpraca z rodzicami świadczy o ich upodmiotowieniu i partnerskim udziale w procesie wychowawczo-dydaktycznym swoich dzieci na terenie przedszkola.

Otwierając się na potrzebę dobrej współpracy z rodzicami i wychodząc naprzeciw ich oczekiwaniom, nauczyciel poznaje oczekiwania rodziców wobec przedszkola. Uzyskane w ten sposób informacje są w pełni uwzględnione w pracy wychowawczo-dydaktycznej i opiekuńczej przedszkola i pomagają nauczy-

cielowi w ukierunkowaniu jego oddziaływań, a tym samym tworzeniu lepszych warunków dla rozwoju dziecka.

2. Metodologiczne podstawy badań własnych

Celem przeprowadzonych badań było uzyskanie informacji, jakie oczekiwania wobec edukacji przedszkolnej mają rodzice dzieci 4-letnich uczęszczających do wybranych losowo przedszkoli na terenie gminy Siedlce.

W badaniach zastosowano metodę sondażu diagnostycznego i technikę ankiety.

Kwestionariusz ankiety składał się z 20 pytań. Badani mogli wskazywać więcej niż jedną odpowiedź.

Badaniami objęto 480 rodziców, z czego 80% stanowiły matki, a 20% stanowili ojcowie.

3. Oczekiwania rodziców wobec przedszkola w świetle badań własnych

W pierwszej kolejności rodzice odpowiadali na pytanie, czy ich dziecko chętnie uczęszcza do przedszkola. 91% respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie, natomiast 9% stwierdziło, że ich dziecko niezbyt chętnie chodzi do przedszkola. Jednak nikt z tej grupy nie wyjaśnił, dlaczego tak uważa.

Następnie rodzice odpowiadali na pytanie, czy są zadowoleni z przedszkola, do którego uczęszcza ich dziecko. 80% respondentów twierdząco odpowiedziało na to pytanie, natomiast 20% było zdania przeciwnego. Tutaj również rodzice nie podali powodów swojego niezadowolenia.

Kolejne pytania dotyczyły spełniania przez przedszkole swoich zadań. Uzyskane dane przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Opinie rodziców na temat zadań spełnianych przez przedszkole

Lp.	Czy przedszkole spełnia zadania	Liczba odpowiedzi w %		
		Tak	Nie	Nie mam zdania
1.	Wychowania zdrowotnego	80	0	20
2.	Wychowania społeczno-moralnego	60	0	40
3.	Wychowania umysłowego	70	0	30
4.	Wychowania technicznego	70	0	30
5.	Wychowania estetycznego	50	0	50

Źródło: badania własne.

Najwięcej rodziców, bo 80%, stwierdziło, że przedszkole spełnia zadania wychowania zdrowotnego. Wymieniali tu kształtowanie czynnych postaw wobec zdrowia i bezpieczeństwa własnego i innych, wyrabianie nawyków higieniczno-kulturalnych, kształtowanie prawidłowej postawy ciała oraz rozwijanie ogólnej sprawności ruchowej. Do czynności tych badań rodzice zaliczyli:

- mycie rąk przed i po posiłku,
- mycie rąk po skorzystaniu z ubikacji,
- fluoryzację oraz mycie zębów,
- prawidłową postawę podczas zabawy oraz podczas posiłków.

70% rodziców stwierdziło, że przedszkole spełnia zadania wychowania umysłowego. Według nich zadania te realizowane są poprzez rozwijanie aktywności poznawczej dziecka, motywowanie do nauki, przyswajanie umiejętności czytania i pisanie.

Również 70% rodziców uznało, że przedszkole spełnia zadania wychowania technicznego. Zadania te rozumieli jako rozwijanie zainteresowań i sprawności konstrukcyjnych, umiejętności posługiwania się prostymi urządzeniami technicznymi, zapoznanie z rolą techniki w życiu człowieka.

Na wychowanie społeczno-moralne zwróciło uwagę 60% ankietowanych rodziców. Nie potrafili jednak wskazać, na czym polegają zadania w tym obszarze.

Najmniej rodziców, bo 50%, uznało, że przedszkole spełnia zadania wychowania estetycznego, to znaczy, rozwija wyobraźnię, wrażliwość estetyczną i twórczość dzieci w kontaktach ze sztuką, techniką i przyrodą.

Ponadto 80% badanych rodziców stwierdziło, że przedszkole zapewnia opiekę, wychowanie i uczenie się w atmosferze akceptacji dziecka i bezpieczeństwa. 2% rodziców nie miało zdania na ten temat, natomiast 18% respondentów uważało, że przedszkole nie jest wystarczająco bezpieczne. Jako przyczynę zagrożenia rodzice ci wymieniali głównie lokalizację przedszkola przy dość ruchliwej ulicy oraz wysokie schody prowadzące do wejścia przedszkola.

Jednocześnie 85% respondentów stwierdziło, że przedszkole, do którego uczęszcza ich dziecko, spełnia funkcję doradztwa i wspierania działań wychowawczych rodziny wobec dziecka.

52% badanych rodziców uznało, że najważniejszą funkcją przedszkola powinna być funkcja wychowawcza. Przedszkole powinno skupić się na kształtowaniu osobowości dziecka. 40% respondentów stwierdziło, że najważniejsza powinna być funkcja opiekuńcza. Działalność przedszkola powinna koncentrować się na pilnowaniu dzieci, strzeżeniu ich, troszczeniu się o nich i doglądaniu.

Tylko 28% badanych rodziców uznało, że najważniejszą funkcją przedszkola powinna być funkcja dydaktyczna, czyli przekazywanie wiedzy i wyposażenie dziecka w umiejętności, których oczekiwać będzie od niego szkoła.

W następnej kolejności rodzice odpowiadali na pytanie, czy edukacja przedszkolna ma wpływ na ich dziecko. Uzyskane wyniki przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Zmiany zauważone u dzieci pod wpływem edukacji przedszkolnej

Lp.	Rodzaj zmiany	Liczba odpowiedzi w %
1.	Większa samodzielność	90
2.	Większa rozmowność	80
3.	Pokonanie niechęci do określonych potraw	70
4.	Wzrost umiejętności podtrzymywania i nawiązywania kontaktów	65
5.	Spadek zachowań egoistycznych	60
6.	Stosowanie form grzecznościowych	45
7.	Poznanie dużej ilości piosenek	75
8.	Rozwój umiejętności plastycznych	75
9.	Wzbogacenie słownictwa	85
10.	Poszerzenie wiedzy o świecie	90
11.	Wzrost zainteresowań książkami	80
12.	Wzrost zaciekawienia światem	85

Źródło: badania własne.

Na podstawie danych przedstawionych w tabeli 2 można stwierdzić, że najwięcej ankietowanych, bo aż 90%, uważało, że dzięki uczęszczaniu do przedszkola u ich dzieci wzrosła samodzielność i poszerzyła się wiedza o świecie. 85% rodziców stwierdziło, że pod wpływem przedszkola dzieci wzbogaciły swoje słownictwo i wzrosło ich zaciekawienie światem, a 80% badanych uznało, że ich dzieci stały się bardziej rozmowne i bardziej zainteresowane książkami. Z kolei 75% ankietowanych stwierdziło, że w przedszkolu ich dzieci poznały dużo piosenek i rozwinęły swoje umiejętności plastyczne, natomiast 70% ankietowanych stwierdziło, że ich dzieci chętniej jedzą potrawy, których wcześniej nie lubiły.

65% badanych rodziców zauważyło u swoich dzieci wzrost umiejętności podtrzymania i nawiązywania kontakt, zaś 60% badanych spadek zachowań egoistycznych. Tylko 45% respondentów zauważyło u swoich dzieci stosowanie form grzecznościowych.

Następnie rodzice wskazywali, czego w przedszkolu powinny uczyć się ich dzieci. Uzyskane wyniki przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Oczekiwania rodziców wobec zakresu edukacji przedszkolnej

Lp.	Rodzaj zakresu edukacji przedszkolnej	Liczba odpowiedzi w %
1.	Porozumiewanie się i kontakty z rówieśnikami	81
2.	Wszechstronne przygotowanie do szkoły	25
3.	Samodzielność	44
4.	Tolerancja i szacunek	48

Tabela 3. Oczekiwania rodziców... (cd.)

Lp.	Rodzaj zakresu edukacji przedszkolnej	Liczba odpowiedzi w %
5.	Wiersze i piosenki	20
6.	Odpowiedzialność	36
7.	Rozwijanie indywidualnych umiejętności	36
8.	Dyscyplina	32
9.	Porozumiewanie się z dorosłymi	10
10.	Twórcze wyrażanie swoich przeżyć	18
11.	Odczuwanie skuteczności własnego działania	36
12.	Umiejętność samooceny własnych dokonań	23

Źródło: badania własne.

Dane przedstawione w tabeli 3 pokazują, że najwięcej rodziców, bo 81%, chciałoby, aby ich dzieci uczono w przedszkolu porozumiewania się i kontaktów z rówieśnikami. Mniejsza liczba respondentów – 48% – uważała, że przedszkole powinno uczyć dzieci tolerancji i szacunku. Dla 44% rodziców ważne było uczenie w przedszkolu samodzielności. Według 36% rodziców przedszkole powinno uczyć odpowiedzialności i odczuwania skuteczności własnego działania oraz powinno rozwijać indywidualne umiejętności, a według 32% rodziców – powinno uczyć dyscypliny. Tylko 25% rodziców wskazało, że przedszkole powinno wszechstronnie przygotować do szkoły. Dla 23% respondentów ważne było, aby przedszkole uczyło umiejętności samooceny własnych dokonań. Według 20% rodziców przedszkole powinno uczyć wierszy i piosenek, według 18% rodziców – twórczego wyrażania swoich przeżyć, a według 10% – porozumiewania się z dorosłymi.

Rodzice wypowiedzieli się również, jak według nich powinien przebiegać proces edukacji w przedszkolu. Uzyskane dane przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Oczekiwania rodziców wobec przebiegu edukacji przedszkolnej

Lp.	Rodzaje oczekiwań	Liczba odpowiedzi w %
1.	Stopniowanie przekazywanej wiedzy	18
2.	Metody oparte do doświadczeniu własnym dziecka	41
3.	Podejście grupowe do realizowanych zadań	23
4.	Kontakty ze sztuką, żywym słowem	18

Źródło: badania własne.

Analiza danych przedstawionych w tabeli 4 pozwala stwierdzić, że najwięcej rodziców, 41%, oczekuje, że przedszkole będzie prowadziło edukację metodami opartymi na doświadczeniu własnym dziecka. 23% respondentów uważa, że edukacja przedszkolna powinna opierać na grupowym podejściu do nauczania,

a 18% badanych rodziców oczekiwałoby edukacji przedszkolnej opartej na stopniowym przekazywaniu wiedzy oraz kontaktach ze sztuką i żywym słowem.

W dalszej kolejności rodzice odpowiadali na pytanie, czy odpowiada im oferta zajęć dodatkowych. 91% nie miało zastrzeżeń do organizowanych przez przedszkole zajęć dodatkowych, natomiast 9% uznało, że zajęcia takie powinny odbywać się częściej. Jednocześnie 59% rodziców stwierdziło, że chcieliby, aby ich dzieci były objęte zajęciami logopedycznymi, a 30% – zajęciami psychologicznymi.

Rodzice wyrazili także swoje opinie na temat wyżywienia w przedszkolu. 86% badanych była zadowolona z posiłków proponowanych w przedszkolu, natomiast 14% rodziców uważało, że w jadłospisie powinno znajdować się więcej warzyw.

Kolejnym etapem badań było uzyskanie od rodziców opinii na temat warunków materialnych przedszkola, do którego uczęszcza ich dziecko. 9% badanych oceniło warunki materialne przedszkola jako bardzo dobre, 46% – jako dobre, a 4% – jako wystarczające. 41% respondentów uznało warunki materialne przedszkola za złe. Rodziców tych zapytano zatem, co wpłynęło na taką ich opinię. Uzyskane odpowiedzi przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Przyczyny złych warunków materialnych przedszkola według badanych rodziców

Lp.	Przyczyny złych warunków	Liczba odpowiedzi w %
1.	Mało zabawek odpowiednich do wieku dzieci	9
2.	Stare i zniszczone zabawki	22
3.	Mało książek i czasopism dla dzieci	34
4.	Mało pomocy dydaktycznych	33
5.	Szorstka wykładzina	11

Źródło: badania własne.

Dane przedstawione w tabeli 5 pozwalają stwierdzić, iż największą grupę rodziców stanowili ci, którzy złe warunki materialne przedszkola upatrywali w małej ilości książek i czasopism dla dzieci (34%) oraz w małej ilości pomocy dydaktycznych (33%). Dla 22% respondentów złe warunki materialne przedszkola przejawiały się w starych i zniszczonych zabawkach, dla 11% – w szorstkiej wykładzinie, a dla 9% – w małej ilości zabawek odpowiednich do wieku dzieci.

W kolejnym etapie badań rodzice ustosunkowywali się do współpracy z nauczycielką. Wymienione przez nich dominujące formy współpracy przedstawiono w tabeli 6.

Dane przedstawione w tabeli 6 pokazują, iż wśród ankietowanych rodziców najwięcej, bo aż 56%, wskazało, że w przedszkolu przeważa rozmowa z nauczycielką. Kolejną formą współpracy są uroczystości, zebrania grupowe i zajęcia otwarte, które potwierdziło 28% respondentów, a następnie zebrania ogólne – 16%, i kąciki dla rodziców – 8%. Dla 66% rodziców kontakty te są bardzo dobre, a dla 30% – dobre. Natomiast 4% badanych oceniło kontakty z nauczycielką

jako złe, ale nie podali uzasadnienia takiej oceny. Jednocześnie 46% badanych rodziców stwierdziło, że oczekują od nauczycielki więcej zebrań ogólnych, 41% – więcej rozmów indywidualnych, 36% – więcej uroczystości i zajęć otwartych, a 20% respondentów – zwiększenia częstotliwości zebrań grupowych. 14% badanych rodziców oczekiwałoby od nauczycielki także kontaktów telefonicznych i za pomocą poczty e-mailowej.

Tabela 6. Dominujące formy współpracy nauczycielki z badanymi rodzicami

Lp.	Formy współpracy	Liczba odpowiedzi w %
1.	Rozmowa z nauczycielką	56
2.	Uroczystości	28
3.	Zebrania grupowe	28
4.	Zebrania ogólne	16
5.	Kąciki dla rodziców	8
6.	Zajęcia otwarte	28

Źródło: badania własne.

Następnie rodzice określali, jakich informacji chcieliby uzyskać od nauczycielki. Dane w tym zakresie przedstawia tabela 7.

Tabela 7. Informacje od nauczyciela oczekiwane przez rodziców

Lp.	Rodzaj informacji oczekiwanych od nauczyciela	Liczba odpowiedzi w %
1.	Informowanie o problemach wychowawczych	5
2.	Informowanie o osiągnięciach i trudnościach dzieci w nauce	55
3.	Zapoznanie z planowanymi imprezami okolicznościowymi i wycieczkami	27
4.	Omawianie wspólnego planu działania	14
5.	Udzielanie rady, pomocy	23
6.	Informowanie o środkach pieniężnych pochodzących ze zbiorów	18
7.	Informowanie o zajęciach dodatkowych	46
8.	Informowanie o programie i metodach wychowawczych	5

Źródło: badania własne.

Dane przedstawione w tabeli 7 pokazują, że największą grupę stanowili rodzice, którzy oczekiwali od nauczycielki informacji o osiągnięciach i trudnościach w nauce swojego dziecka (55%), następnie rodzice, którzy chcieliby być informowani o planowanych imprezach okolicznościowych i wycieczkach (27%) oraz rodzice, którzy oczekiwali od nauczycielki rady i pomocy (23%). 18% rodziców chciałoby, aby nauczyciel informował ich o środkach pieniężnych pochodzących ze zbiorów, 14% rodziców, aby nauczycielka wspólnie z nimi omawiała plan działania,

a 5%, aby informowała ich o problemach wychowawczych oraz o programie i metodach wychowawczych. Jednocześnie 77% badanych rodziców zadeklarowało swoją pomoc przy wykonywaniu prac społeczno-użytecznych na rzecz przedszkola i grupy a 23% – pomoc przy wykonywaniu pomocy dydaktycznych.

Rodzice przedstawili także swoje oczekiwania wobec nauczyciela. Pożądane przez nich cechy przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8. Cechy nauczyciela pożądane przez rodziców

Lp.	Pożądane cechy nauczyciela	Liczba odpowiedzi w %
1.	Wyrozumiały	68
2.	Tworzący warunki do jak najlepszego rozwoju dzieci	9
3.	Respektujący zasadę partnerstwa w relacjach z rodzicami	14
4.	Tolerancyjny i akceptujący dzieci	9
5.	Serdeczny	18
6.	Sprawiedliwy	36
7.	Cierpliwy	27
8.	Doświadczony	18
9.	Posiadający kwalifikacje zawodowe, wykształcony	39
10.	Posiadający umiejętności pedagogiczne	64
11.	Komunikatywny	70
12.	Odpowiedzialny	80
13.	Ciepły	85
14.	Sympatyczny	75
15.	Życzliwy	90
16.	Młody	60
17.	Konsekwentny	45
18.	Wesoły	38
19.	Uśmiechnięty	50
20.	Spokojny	48
21.	Wymagający	65
22.	Stanowczy	32
23.	Zorganizowany	30
24.	Przewidyujący	10
25.	Ambitny	17
26.	Zadbany	36
27.	Wszechstronny	28
28.	Uprzejmy	35
29.	Uczciwy	30

Źródło: badania własne.

Dane przedstawione w tabeli 8 pokazują, że według rodziców nauczyciel powinien odznaczać się wieloma cechami. Dla większości z nich powinna to być osoba życzliwa (90%), ciepła (85%), odpowiedzialna (80%), sympatyczna (75%) i komunikatywna (70%). Powinna to być również osoba wyrozumiała (68%), wymagająca (65%), posiadająca umiejętności pedagogiczne (64%), młoda (60%) i uśmiechnięta (50%). Ponadto, według rodziców, nauczyciel przedszkola powinien być spokojny (48%), ale konsekwentny (45%), posiadać kwalifikacje zawodowe i wykształcenie (39%), być wesoły (38%), zadbany (36%) i sprawiedliwy (36%), uprzejmy (35%), ale stanowczy (32%), zorganizowany (30%) i uczciwy (30%). Dla rodziców ważne były też takie cechy, jak: wszechstronność (28%), cierpliwość (27%), serdeczność (18%) i doświadczenie (18%), ambicja (17%), respektowanie zasady partnerstwa w relacjach z rodzicami (14%), przewidywalność (10%), tolerancja i akceptowanie dzieci (9%), a także tworzenie warunków do jak najlepszego ich rozwoju (9%).

Z kolei niepożądane cechy nauczyciela według badanych rodziców przedstawia tabela 9.

Tabela 9. Niepożądane cechy nauczyciela według badanych rodziców

Lp.	Niepożądane cechy nauczyciela	Liczba odpowiedzi w %
1.	Krzyczący na dzieci	100
2.	Bijący dzieci	100
3.	Porównujący dzieci ze sobą	90
4.	Niecierpliwy	95
5.	Wybuchowy	85
6.	Faworyzujący niektóre dzieci	80
7.	Zaniedbujący dzieci	70
8.	Ośmieszający dzieci	68
9.	Obojętny w stosunku do dzieci	55
10.	Zawstydzający dzieci	60
11.	Poniżający dzieci	65
12.	Obrażający dzieci	65
13.	Wychodzący z sali podczas zajęć	50
14.	Leniwy	48
15.	Bojący się rodziców	45
16.	Stary	30
17.	Straszący dzieci	49
18.	Stresujący dzieci	50
19.	Zmuszający do zabawy	45
20.	Noszący wyzywające stroje	25
21.	Pałący w obecności dzieci	20

Źródło: badania własne.

Dane przedstawione w tabeli 9 pokazują, że wszyscy rodzice byli zgodni co do tego, że nauczyciel przedszkola nie może krzyczeć na dzieci (100%) i ich bić (100%). Nie powinien także być niecierpliwy (95%) i porównujący dzieci ze sobą (90%), wybuchowy (85%) i faworyzujący niektóre dzieci (80%), a także ich zaniedbywać (70%). Dla wielu rodziców niedopuszczalne jest ośmieszanie dzieci (68%), poniżający ich (65%), obrażanie (65%) i zawstydzanie (60%), obojętność w stosunku do dzieci (55%) i stresowanie ich (50%) oraz wychodzenie z sali podczas zajęć (50%). Ponadto nauczyciel przedszkola nie może straszyć dzieci (49%), być leniwy (48%), bać się rodziców (45%) i zmuszać dzieci do zabawy (45%). Nie powinien też być stary (30%), nosić wyzywających strojów (25%) i palić w obecności dzieci (20%).

Rodziców zapytano również, co zmieniliby w przedszkolu swojego dziecka. 20% ankietowanych stwierdziło, że w przedszkolu, do którego uczęszcza ich dziecko, nie trzeba niczego zmieniać. Pozostali rodzice wymienili zmiany przedstawione w tabeli 10.

Tabela 10. Zmiany w funkcjonowaniu przedszkola sugerowane przez badanych rodziców

Lp.	Sugerowane zmiany	Liczba odpowiedzi w %
1.	Urozmaicić posiłki	90
2.	Nie zgadzać się, aby chore dzieci były przyprowadzane do przedszkola i zarażały inne	85
3.	Więcej przebywać z dziećmi na świeżym powietrzu	75
4.	Brać pod uwagę prośby rodziców	60
5.	Zakupić więcej zabawek	55
6.	Zwiększyć nadzór na czas odbierania dzieci z przedszkola	45
7.	Zwiększyć ilość zajęć dodatkowych	40
8.	Dokonać określonych remontów	20
9.	Sprawić, aby sala, w której przebywają dzieci, stała się bardziej kolorowa	15
10	Rozdzielić obiad, to znaczy pierwsze danie podać na przykład o godzinie 11, drugie zaś godzinę później	10

Źródło: badania własne.

Dane przedstawione w tabeli 10 pokazują, że najwięcej rodziców sugerowało urozmaicenie posiłków (90%) oraz nie zgadzało się na przyprowadzanie do przedszkola dzieci chorych (85%). Dzieci powinny również więcej przebywać na świeżym powietrzu (75%), w większym stopniu powinny być brane pod uwagę prośby rodziców (60%). Część rodziców uważała, że do przedszkola należy zakupić więcej zabawek (55%), zwiększyć nadzór na czas odbierania dzieci z przedszkola (45%), a także zwiększyć ilość zajęć dodatkowych (40%). Niektórzy rodzice sugerowali, aby w przedszkolu dokonać stosownych remontów

(20%), sprawić, aby sala, w której przebywają dzieci, stała się bardziej kolorowa (15%) i podawać poszczególne dania obiadu w godzinnym odstępie (10%).

Ostatnim etapem badań było uzyskanie informacji o tym, jakie według rodziców powinno być przedszkole. Uzyskane odpowiedzi przedstawiono w tabeli 11.

Tabela 11. Sugerowane przez rodziców cechy przedszkola

Lp.	Cechy przedszkola	Liczba odpowiedzi w %
1.	Akceptujące dzieci	27
2.	Współpracujące z poradniami	9
3.	Bezpieczne, czyste i dbające o higienę	41
4.	Dobrze wyposażone w pomoce dydaktyczne	18
5.	Z wykształconą, wykwalifikowaną kadrą	41
6.	Kładące nacisk na nauczanie	36
7.	Kładące nacisk na wychowanie i opiekę	9
8.	Rozwijające zainteresowania i doskonalące umiejętności	32
9.	Udzielające pomocy specjalistycznej	23
10.	Przyjazne	64
11.	Z domową atmosferą	44
12.	Współpracujące z rodzicami	48
13.	Bezpieczne i estetyczne	44
14.	Tańsze	28
15.	Uczące funkcjonowania w grupie i poza nią	44
16.	Dobrze wyposażone w zabawki	24

Źródło: badania własne.

Na podstawie danych przedstawionych w tabeli 11 można stwierdzić, iż rodzice chcieliby, aby przedszkole ich dzieci było przyjazne (64%) i współpracujące z rodzicami (48%), z domową atmosferą (44%), bezpieczne i estetyczne (44%), uczące funkcjonowania w grupie i poza nią (44%). Powinno posiadać wykształconą i wykwalifikowaną kadrę (41%), być bezpieczne, czyste i dbać o higienę (41%), kłaść nacisk na nauczanie (36%), rozwijać zainteresowania i doskonalić umiejętności dzieci (32%). Powinno być tańsze (28%), akceptujące dzieci (27%), dobrze wyposażone w zabawki (24%) i udzielające pomocy specjalistycznej (23%). Powinno także być dobrze wyposażone w pomoce dydaktyczne (18%), kłaść nacisk na wychowanie i opiekę (9%) a także współpracować z poradniami (9%).

Zakończenie

Rodzina i przedszkole to dwie instytucje odgrywające szczególną rolę w życiu małego dziecka – są odpowiedzialne za jego wychowanie i jakość przyszłego

życia. Dlatego powinny współpracować ze sobą i podejmować partnerskie działania. Powszechnie wiadomo, że za organizację pracy przedszkola odpowiada personel placówki, a głównym dokumentem określającym bardzo dokładnie tę organizację jest statut. Jest on jednym z najważniejszych dokumentów przedszkola, stanowiącym podstawę jego działalności. Może on być poszerzony o bogatszą ofertę edukacyjną, lecz jego zapisy nie mogą być sprzeczne ze statutem ramowym, który zawarty jest w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej. Statut przedszkola opracowywany jest zazwyczaj w momencie zakładania przedszkola i w następnych latach ulega niewielkim zmianom. A przecież zmieniają się czasy, zmieniają rodzice i zmieniają się ich oczekiwania wobec przedszkola.

Przedstawione w artykule badania pokazały, że ogólnie rodzice są zadowoleni z przedszkola, do którego uczęszcza ich dziecko. Chętnie uczestniczą w życiu przedszkola, angażują się w przygotowywanie uroczystości i imprez przedszkolnych. Mają jednak swoje oczekiwania wobec edukacji przedszkolnej. Chcą jak najlepiej dla swojego dziecka, a zatem chcą dobrego przedszkola. Dobre przedszkole powinno starać się odpowiadać na te oczekiwania. Nauczyciel powinien uświadomić sobie, że to rodzice są najważniejszymi osobami w życiu dziecka i że to nauczycielowi powinno zależeć na nawiązaniu z nimi dobrych kontaktów. Powinien zatem słuchać rodziców i poznać ich oczekiwania. Rodzice powinni czuć się w przedszkolu tak samo dobrze, jak ich dziecko.

Opracowując statut przedszkola, uwzględnia się Konwencję o prawach dziecka, dokument przyjęty przez Zgromadzenie Narodowe ONZ, który Polska ratyfikowała 30 IV 1991 r. i którego tekst znajduje się w Dzienniku Ustaw z 1991 r. Nr 120, poz. 526. Warto może również wziąć pod uwagę Europejską kartę praw i obowiązków rodziców opracowaną przez Europejskie Stowarzyszenie Rodziców (EPA) i przyjętą w 1992 roku. Europejska karta praw i obowiązków rodziców wskazuje na ważne miejsce rodziców w systemie edukacyjnym, a także w lokalnej społeczności. Reprezentuje stanowisko, że rodzice mogą wymagać od osób i instytucji odpowiedzialnych za edukację formalną ich dziecka, by respektowano ich prawa do przewodniej i aktywnej roli w edukacji dziecka. Rodzice mają również pewne obowiązki wobec dziecka i szkoły. Przez szkołę należy tu rozumieć również placówkę wychowania przedszkolnego.

Literatura

- Bulera M., Żuchelkowska K., *Edukacja przedszkolna z partnerskim udziałem rodziców*, Wyd. AKAPIT s.c., Toruń 2006.
- Klim-Klimaszewska A., *Pedagogika przedszkolna. Nowa podstawa programowa*, Wyd. Erica, Warszawa 2010.

Parents' expectations of pre-school education

Summary

Parents and teachers are significant people to the child. Therefore, only their cooperation allows to create one noncontradictory educational system. To properly educate and design educational activities in kindergarten, the teacher must first know the expectations of parents, who want, that their child will feel safe in kindergarten both physically and mentally. The article presents research regarding parents' expectations for their children's kindergarten.

Keywords: parents, expectations, pre-school education, cooperation, teacher.